

Epilógus

a trilógia mindhárom részéhez

Lehetséges, hogy néhányak számára, akik írtak már tudományos témájú könyvet, ismerős a gondolkodó szellemüknek az a jelensége, hogy amikor a mű már készen van, amikor a gondolkodási, megismerési kör befejeződött, egy idő múlva az ideák egyfajta kikristályosodása megy végbe, és akkor annak is írásos kifejezést akar adni. Akkor a megírt könyvnek az nem egy kivonata, még kevésbé annotációja vagy összefoglalója lesz, hanem valami olyan, amit leginkább a gabonaszemhez, a maghoz lehet hasonlítani. A növény, miután átment a növekedési, virágzási, érlelődési stádiumon, a magot továbbra is magában tartja, filozófiai nyelven kifejezve: megőrizve megszüntetett [Hegel: aufheben] formában, de ez a mag valami más, mint azok. Ilyen a megvalósított gondolati munka kikristályosodása.

Így született meg az epilógus a trilógia 2. részéhez, de a „Makrokozmosz és mikrokozmosz” második kötetének az eleje is, ahol az első kötet még egyszer megjelent, de „megőrizve megszüntetett formában”, most pedig ez az epilógus is, mely a trilógia három részének tartalmából nőtt ki.

Az olvasó a trilógiának ebben az utolsó részében a világ modern társadalmi és politikai életében megjelenő aktuális, legégetőbb problémák vizsgálatát találta, a szellemtudományos módszertan, az Antropozófia sarokpontjainak bemutatásával összekötve vagy attól elszakítva. Ez a trilógia többi részében is így van, sőt, az összes többi könyvünkben is. Az Antropozófiával való munkánknak ez a módszere. Jogosultságát sőt szükségszerűségét abban látjuk, hogy Rudolf Steiner a világ számára nem egyszerűen az érzékfeletti valóságról szóló tanítást és a megismerés új módszertanát adta, hanem a tudati lélek korának, melyben élünk, az *organonját*.

A civilizáció fejlődéstörténetében az első organont (eszközt, szerszámot) Arisztotelész alkotta meg logikai művek gyűjteménye formájában, melyet Arisztotelész görög követői „szerszamosnak” neveztek. Ennek keletkezését az tette lehetővé, hogy Arisztotelész korában az emberi tudat kivételes jelentőségű metamorfózisa ment végbe, melynek eredményeként a csoporttudat régi embere individualitássá kezdett válni, az élő, képi, „mitológiai” gondolkodásról a fogalmi, absztrakt gondolkodásra tért át.

Nincs szükség annak bizonyítására, hogy ez a metamorfózis az emberi élet, kultúra összes tényezőjének gyökeres változását idézte elő, annak kialakulásához vezetett, amit ma szokásosan civilizációnak nevezünk.

Az ember földi megtestesülésében a tudat és gondolkodás új formájával elszakadt a szellemi lények világától, elzárult a közvetlen inspirációktól, melyek korábban tevékenységének összes formáját megtermékenyítették. Tevékenységének motívumait kénytelen volt egyre nagyobb mértékben saját maga keresni a saját gondolatai világában, melyek fokozatosan hideg, árnyaszerű, halott absztrakció-jelleget öltöttek, melyekkel ugyanakkor szabadon elmélyülhetett a számára csak érzéki észlelésekben adott valóság megismerésében. És ennek az útnak a kezdetén különös jelentőségre tett szert az a probléma, hogy hogyan használja a születő értelmét, miközben jelentősen legyengült benne a magasabb, isteni értelem hatása? Arisztotelész a logika tudományának létrehozásával adott választ erre a kérdésre.

A XVI. század végén – XVII. század elején Francis Bacon univerzális összegzését adta ennek az emberi fejlődési útnak, megalkotva „új Organonját”, melyet az „Új Organon, avagy a természet értelmezésének igazi útmutatója” c. könyvében fejtett ki. Ebben teljes egészében az arisztotelészi Organonból indult ki, de abban az általa vett tökéletesen materialista formában, melyet az az idő során kapott, de amely kezdetben, a Görögország Misztériumaiban nevelkedett Arisztotelésznél azt egyáltalán nem jellemezte.

A baconi Organon a materializmus korában eszközzé vált minden, a gyakorlati életet meghatározó megismerő élet számára. Valójában belőle rügyezett ki később a megismerésnek és az életnek is a marxista módszertana, és korunkban a civilizáció neki köszönhetően jutott abba a siralmas állapotba, amely teljes hanyatlással fenyegeti. Ez azért megy végbe, mert Bacon Organonja teljesen *kimerítette* a teremtő erejét. Most egy tökéletesen halott képződmény, mely az életet csak megölni képes.

A XIX. század legvégén – a XX. század elején segítség érkezett a szellemi világból az emberiség számára: Rudolf Steiner hozzáfogott a 3. Organon megalkotásához. – Ez az általa elhozott Szellemtudomány metodológiája, az Antropozófia. (Mivel a „metodológia” szó absztrakt jellegű, szívesebben használjuk a „metodoszófia” szót, melyet úgy kell érteni, mint az Isteni bölcsesség megismerésének eszközét.)

Rudolf Steiner Organonja helyreállította az élő, spirituális tudat és megismerés jogait, amely ismét meglátja az érzékfeletti valóságot, de *tisztán individuális alapon*, melyet az ember annak eredményeképpen tud kiküzdeni, hogy inkarnációk sorában használta Arisztotelész logikáját, de a baconi Organont is.

Az antropozófiai Organon Arisztotelész után elsőként váltja fel az organonnak magát az alapjait, az ismeretelméletét. Rudolf Steiner ezt az elméletet *előfeltételmentessé* tette, és csak a tradíció miatt nevezik még mindig „elméletnek”, de valójában egy új beavatási tudománynak, annak a minden idők Királyi tudományának a kezdete, amelyben összeér és amelyből ered az összes földi kultúra és civilizáció minden szándéka, mivel ez határozza meg a magasabb szellemnek az emberrel, és az embernek a szellemmel való kapcsolatának jellegét és erejét.

Az előfeltételmentes ismeretelmélet a születő magasabb individuális emberi, s nem pusztán az érzéki világbeli létnek köszönhető Én-tudat univerzális szuverenitásának lényegét tárja fel. Ezzel a tudattal az ember a megismerés új formáját is kapja, olyan megismerést, mely egyidejűleg mikrokozmoszban és makrokozmoszban is megvalósul, az *egységes érzéki-érzékfeletti valóság* megismerését. Ilyen alapja van az új Organonnak, a tudati lélek korszaka Organonjának, melynek hatása kiterjed a hét kultúrkorszak teljes ciklusának végéig.

Keletkezésének előfeltételei még az arisztotelészi Organon születése előtt kialakultak, amikor a 3., ősegyiptomi kultúrkorszakban valami olyan jelent meg, amit *ős-organonnak* lehet nevezni. Ez a *Salamoni Templom* volt. A templom létrehozása tekinthető dialektikusnak, csak hogy ez nem a fogalmi gondolkodás művészete volt, hanem a **létező dialektikája**. Megmutatja a fejlődést, evolúciót mozgató élet princípiumának a hatását az eonunk legelejétől, sőt az egész, a *hét* eonból álló evolúciós ciklus elejétől.

A trilógia mindhárom részében érintettük már ezt a kérdést, rámutatva, hogy a fejlődés csak azért vált lehetővé, mivel az Atyai Világalap a kinyilatkoztatásával kénytelen volt a Saját össz tudatát redukálni,

ami számára hatalmas áldozatot jelentett, a további teremtés folyamatában pedig mozgató princípiummá vált, amely két princípium – a szellem alászállása és felemelkedése – ellentmondásának formáját öltötte. Idővel ebből az ellentmondásból keletkezett a jó és a gonosz együttlétezése és egyidejűleg szembenállása.

Mindennek köszönhetően, amikor létrejött a földi eon, az egységes emberi lénynek – Adam Kadmon – két emberi – mondjuk így – altípusra, mint fajtára kellett szétválnia. Ezeknek az altípusoknak az egyike, mondhatjuk, természetes módon, a saját kozmikus tudatát használva, megőrizte hajlamát, hogy hű maradjon a magasabb léthez, a másik készséggel közeledett az új, érzéki-anyagi valósághoz.

Az új feltételek között érlelődő emberi lélek ennek köszönhetően feladatot és lehetőséget is kapott, hogy megvalósítsa ennek a két altípusnak az egységét, felemelkedve magában az *összember* Adam Kadmon tisztán individuális alapon történő újjászületéséhez. Ilyen a létező dialektikájának a működése.

Az emberi faj két altípusra való szétválása önmagában nem volt gonosz, hanem egyszerűen evolúciós szükségszerűség volt, de az evolúció menetében a szellemnek az anyagiba való egyre nagyobb belesüllyedése, ami egyidejűleg az Istenitől való elszakadás is volt, magával vont a emberben a magasabb, habár még csoportos tudatának az elsötétedését. Ennek következtében az individuális „én” első formájának, az alacsonyabb „énnek” a megszerzéséért azzal fizetett, hogy önmagában a gonosz erői gigantikus módon megnövekedtek. Az ember elfelejtette, hogy fejlődésének legmagasabb princípiuma az Atyai Világalap őskinyilatkoztatásában *szeretéként és áldozatként* jelent meg. Ezért az evolúciót úgy kell értenie, hogy ő maga is szeretettel kell, hogy feláldozza magát a saját isteni teremtésének oltárán. Ez a módja a fejlődésének, mely őt mint külön embert ismét az Atyai Világalap ölébe vezet.

*

Az emberi lény két altípusának létezéséről ad hírt számunkra az Ószövetség abban a mítoszban, mely Ádám és Éva két fiának: Ábelnek és Káinnak a születéséről szól, de ezen kívül ennek kifejtése történik az úgynevezett „Templomlegendában”, melyet a Christian Rosenkreutz által a XV. században alapított Rózsakeresztes Rendben alkottak meg. Ez a legenda ezoterikus módon, kolosszálisan elmélyíti a mítoszt. A Templomlegendában elmondják, hogy Káint egy Eloha nemzette, aki Évával egyesült. Ebből az következik, pontosítja Rudolf Steiner, hogy Káin fiai „azoknak az Eloháknak a fiai, akik a Hold korszakában [eonjában] az Elohák Hierarchiájában egy kissé lemaradtak. A Hold korszakában kámával van dolgunk [asztrális matéria, az asztráltestekbe vésve, melyeket akkor kaptak az emberi monádok]. Ez a »káma«, vagy tűz, akkoriban bölcsességgel volt áthatva” (GA93, S.62, 1904. 11. 04.).

A többi Eloha, a nem lemaradó Elohák „nem maradtak meg a bölcsesség és a tűz házasságánál; kiléptek abból. És amikor az embert formázták, akkor már nem voltak szenvedéllyel áthatva, és az [Ádámtól és Évától született] embert nyugodt, letisztult bölcsességgel ruházták fel. És ez volt valójában Jahve vagy Jehova vallása, egy szenvedélyektől teljesen mentes bölcsesség. ... Ezért [a megölt Ábelt helyettesítő] Sét fiainál letisztult, kiegyensúlyozott bölcsességgel rendelkező vallásos emberekkel van dolgunk, Káin fiaiban pedig – azokkal, akik impulzív elemmel rendelkeznek, akik lángolnak és bölcsesség iránt lelkesedést tudnak fejleszteni. Ez a két nemzedék [emberek nemzedéke] tevékenykedett minden fajon, minden időn keresztül. Káin fiainak szenvedélyeiből keletkezett minden művészet és tudomány, Ábel-Sét utódaiból keletkezett a letisztult jámborság és a lelkesedés nélküli bölcsesség” (ibid). Nekünk pedig az erről való tudásból kiindulva az marad, hogy számot adjunk magunknak arról, milyen

hatalmas kezdeti, *archetipikus* különbség van a két faj, mondjuk úgy, az ember két altípusa között, hogy ne csodálkozzunk, miért váltak oly radikálissá a köztük lévő ellentétek, és miért kell nagyon nagy figyelmet szentelni ennek.

A Kereszténység korában, annak köszönhetően, hogy Krisztus elhozta a Földre a legmagasabb isteni Kámát, az Életszellemet, a Buddhít, a legmagasabb, isteni szeretetet, az emberek között, akiknek van hajlama a jámborság kialakítására, a bölcsesség fiai között a legmagasabb jámborság készül elő, mely most lelkesedéssel is rendelkezhet. Ez a keresztény jámborság. De ha a Kereszténység túl „gyorsan felölelné minden embert, akkor még ha meg is tudná őket szeretettel tölteni, de az egyes individuális emberi szív nem lenne ebben jelen. Ez nem szabad jámborság lenne, Krisztus nem testvérként, hanem csak úrként születne meg benne” (ibid). Ezért Káin utódainak még az egész 5. kultúrkorszak folyamán hatniuk kell.

Ők állandóan fejlesztik a világi elemet, az egész történelmi fejlődésnek azt adják, hogy fizikai síkon előlépjén (ibid S.64). És ezen az úton végül a materializmus zsákutcájába jutottak. A materializmus világi elemében „a személyes, az egoizmus fejlődik, mely a mindenki mindenki elleni háborúhoz vezet” (ibid).

Ilyen az emberiség két altípusának általános evolúciós és világkonstellációja, amely *ősfenomén* jelleggel meghatározza magatartásukat a földön. Ha még egyszer visszatérünk a keletkezésük pillanatához, akkor nehézséget tapasztalunk, ha meg akarjuk határozni, a Földi eont teremtő Elohák közül melyikük volt szükségesebb a földi evolúcióhoz, melyikeket kell jóknak tartani, melyikeket kell a fejlődésben eltévedteknek, gonoszra hajlóknak: a lemaradókat, az Atyai Világalap kinyilatkoztatása aláereszkedésének önmagukat teljes mértékben átadókat, vagy akik megőrzik hűségüket az Ő legmagasabb szándékaihoz, melyekhez ma az embernek ismét fel kell emelkedni.

Az ő szembenállásuk a létezésnek éppen azt a dialektikáját fejezi ki, mely a legmagasabb, és *ősfenomén* jellegű, melynek köszönhetően *az ember feladata, hogy megvalósítsa önmagában a két altípus, sőt azok hierarchikus princípiumának a szintézisét is*. És aki ezt megvalósítja, a felemelkedő fejlődés soha véget nem érő fázisába lép.

Ez a feladat az egész földi eon folyamán érik. Ugyanannyira személyes, emberi, mint amennyire univerzálisan evolúciós. Megoldásának feltétele azt volt, hogy az ember legalább az alacsonyabb, de individuális „énjére” tegyen szert, amely benne a reflexiónak köszönhetően van meg. Ehhez pedig a történelmi életet kellett fejleszteni, melynek során az embernek a jó és a gonosz együttlétezésének és harcának kimondhatatlan rejtélyével kellett szembenéznie. Mindennek köszönhetően a két altípus kibékíthetetlen ellenségévé vált a szellemi, szociális, politikai élet szférájában, és **fajon belüli** háborút viselnek egymással. Ez külső módon elsőként a Salamoni Templom építése idején jelent meg.

*

Rudolf Steiner ezt mondja: „... és az ősi beavatottat, akit megismertettek a Salamoni Templommal, amikor megkérdezték: miért építették a Salamoni Templomot? – megközelítőleg így válaszolt volna: hogy legyen a Földön egy jel, melyet láthattak azok az erők, amelyek azokat a lelkeket vezetik, akik utat keresnek a földi testekbe. ... Az volt a Föld csillaga-középpontja, mely különösen erősen ragyogott a szellemi magasságokba” (GA171, S.226-227).

Megkérdezhajjuk magunktól: és hogyan léptek fel ezek az erők, amíg még nem létezett a Templom? – Korábban a törzsek, fajok Szellemének hatásával vezették a Földre a lelkeket magasabb, de teljesen csoporttudattal. A Templom felépítése azt jelentette, hogy új korszak érkezett, melyben a lelkek, az egyes emberi monádok aktív individualizációja kezdődött, akiknek a karmája egészen más volt, mint a csoportemberek tömegének. És az ilyen fejlődésben előrehaladott lelkeket a Földön a Salamoni Templom „csillaga” alapján vezették.

Ehhez még számításba kell venni, hogy szellemileg az ős-egyiptomi kultúrkorszak azzal koronázta meg a két megelőző kultúrát, hogy az ember individuálisan megtapasztalta a *teret*, tudatosította azt a tényt, hogy az ember fizikailag függőlegesen álló lény, ami után különös aktualitásra tesz szert a *lelki és szellemi „kiegyenesedés”* feladata, ami magával vonja az individuális Én birtoklását. Az egyiptomi piramisok, templomok, obeliszkek annak a *tartósságban*, mozdíthatatlanságban való ősi létnek a nagyságát, kozmikusságát jelenítik meg, mint a tér három dimenzióját. Emiatt „a Salamoni Templom a világtartalom szimbolikus, térbeli alakja volt” (GA187, 1918. 12. 24. S.34). Az architektúrájába, a belsejébe pedig a *fejlődésnek* alávetett ember soktagú lényének ezoterikája lett beágyazva.

Ezzel összhangban épült fel Noé bárkája is, melynek méretei, arányai megfeleltek az emberi test méreteinek, arányainak. Noé előtt, az Atlantiszi és a Lemúriai korszakban az ember még nem épített olyan „hajót”, „melyben az asztralitás vizein át tudott volna a földi létbe úszni. ... Az ember az asztralitás vizeitől érkezett, Noé Bárkája hozta őt át [ide]. A Bárka olyan mű, melyet öntudatlan isteni erők hoztak létre” (GA93, S.145, 1905. 05. 22.).

Az emberi test arányait fektették le a Salamoni Templom építészetében is, de az „Jahve nevében”, az ő parancsára lett felépítve. Jahve pedig az ember háromtagú testét Énnel látta el. A továbbiakban pedig a négyszög (ezt fejezték ki a templomkapuk) a zsidóknál ötszöggé vált, az adódott hozzá, amit Krisztusnak kellett elhoznia az ember számára: a magasabb Önmagát.

Az ember négyszögű kapun keresztül lépett a templomba. Amikor áthaladt rajtuk, a négytagúságból az öttagúság megtapasztalására, vagyis a jövő állapotára ébredt, hiszen a Templom belseje úgy volt felépítve, hogy átölelje az ember öttagúságát. Az ötödik princípiumot a Frigyláda felett lebegő két Kerub őrizte, hiszen a még nem alászállt ötödik princípiumot két magasabb lénynek: Az Életszellemlnek (Budhi) és a Szellemlnek (Manasz) kellett őriznie. „Ez az embernek a *manasz*-fejlődésbe való belépését jelentette” (ibid), de tegyük hozzá, nem egyszerűen az evolúció által előidézve, hanem olyan fejlődésbe, melybe az embert Krisztus vezeti. Akkor az ember evolúciója, melyet önmaga az evolúció természeti törvényhez hasonlóan idézett elő, véget ért. És jaj annak, aki azt feltételezi, hogy a Szellemlnel is bizonyos „automatikus” módon rendelkezhet, hogy a beavatás feltétlenül meg hozza a gyümölcseit, csak végre kell hajtani a megfelelő előírásokat. Ehhez hasonlóan sok keresztény már évszázadok óta reménykedik „belépni az égi birodalomba”, ha a szükséges számú térdelést és imát elvégzi. A Salamoni Templom kezdettől fogva Krisztus eljövételére irányult, akinek Arca Jahve volt.

Az elmondottakból érthetővé válik, hogy a Salamoni Templom egyfajta egyetemes, földi-kozmikus, isteni-emberi *eszköz*, egyfajta ős-Organon volt, amelyre az embernek azért volt szüksége, hogy „a magasabb Ént a szelleme, a bölcsessége, a Salamoni bölcsesség által megépített házzal vegye körül” (ibid). Ehhez a munkához számára is és az istenek számára is „eszközre” volt szükség. És a templom a kultúrkorszakok későbbi fejlődéséhez eszközzé vált, melyek maguktól fokozatosan zsákutcába kezdtek

kerültek, és csak Krisztus segítsége vezette ki őket onnan, ha a fejlődésben előre jutott keresztények tudtak ehhez a segítséghez fordulni.

*

A Templom, az ősi térbeli világ csúcspontjává válva, lefektette annak kezdetét, hogy az ember az idő tudatos megtapasztalásába lépjen. (Annak leírását, hogy ezt milyen módon fejezték ki a Templomban, most mellőzzük.) Az idő kategóriái pedig: a múlt, a jelen és a jövő. Ezek dialektikus egységben vannak, ahogyan a 9 és a 9a ábrán megmutattuk. És ezek egyúttal az evolúciós folyamat héttagú metamorfózisának is a kategóriái.

Szóval előttünk van a Salamoni Templom, mely az ősi világban szellemileg obeliszkhez hasonló módon emelkedik, kijelölve *függőlegest*, mely mentén a szellem leereszkedik a Földre és visszaemelkedik a saját magasságaiba. Az obeliszket a magasságban maga a földi eon Isten-Teremtője, Jahve Elohim koronázza meg. Az „obeliszk” alapjánál azok az emberek gyűlnek össze, akik az individuális Énjüket keresik. Jahve megparancsolta Salamonnak, hogy Számukra építsen fel a Saját Neve Templomát. Ez a név az ősi időkben titkosnak, kimondhatatlannak számított. Csak különleges ünnepek alkalmával az istentisztelet idején ejtették ki a papok nagy áhítattal. Ilyen a Templom-obeliszk „csillaga”, mely irányítúként szolgál az olyan lelkeket vezető erők számára, akik a földi megtestesülésben individuálisan képesek csatlakozni Isten Nevéhez.

A földi síkon a Templom-obeliszk egy kapu, egy „portál”, melyen keresztül a Templomba és egyidejűleg az isteni Szellem érzékfeletti világába lehet lépni. A Templom-obeliszket, a Merkúr-boton a két kígyóhoz hasonlóan, az ember ábeli és káini altípusai fonják körbe; Mózes ezzel a bottal fakasztott vizet a sziklából. A bot az ember hármasságának szimbóluma, a fizikainak, lelkinak és szelleminek.

És ez a hatalmas szimbólum a régi kor emberének lelkébe belepecsételte annak megértését, hogy a fejlődéséhez le kell jönnie a Földre és felemelkednie a szellemhez. Így fejezte ki a Templom a létesülés ideáját. A Templom volt a földi eon fő függőlegese. És a függőleges, kezdetben okkult módon (vagyis titokban), csak a beavatottak számára jeleníti meg a vízszintesen elterülő időtengely egész szükségszerűségét. Így az emberek tudatában a világkereszt úgy rajzolódik ki, mint az isteni kinyilatkoztatás fő szimbóluma, és mint a születő metodoszófia fő princípiuma.

Az érzékfeletti síkon a kereszt kiterjed a világ múltjába és jövőjébe is. A jövőben a Salamoni Templommal egyidejűleg előidézte saját hatalmas ellenképét is. Ez pedig, ahogy most már tudhatjuk, a Rudolf Steiner által felépített **Goetheanum**.

Így még a Kr. e. első évezred elején le lett fektetve a fejlődésnek, mondjuk így, általános vonala, amely a 3. kultúrkorszakból az 5.-be megy, melynek a 4. kultúrkorszakban van egy bizonyos pontja, az „idők fordulója”. Ennek a vonalnak döntő jelentősége van a hét kultúrkorszakból álló egész ciklus evolúciója számára, melynek során a makrokozmosz általi mikrokozmosz teremtésének fordított jelleget kell öltetnie. És ehhez megfelelő eszközt kell az emberek kezébe kell adni. Egy ilyen eszköz – mint organonról beszélünk róla – fő lényegévé vált a Golgotai Misztérium. A Golgotai Misztérium a híd támaszához hasonlóan lehetőséget adott a fejlődés „generális” vonalának, hogy rá támaszkodjon, eközben

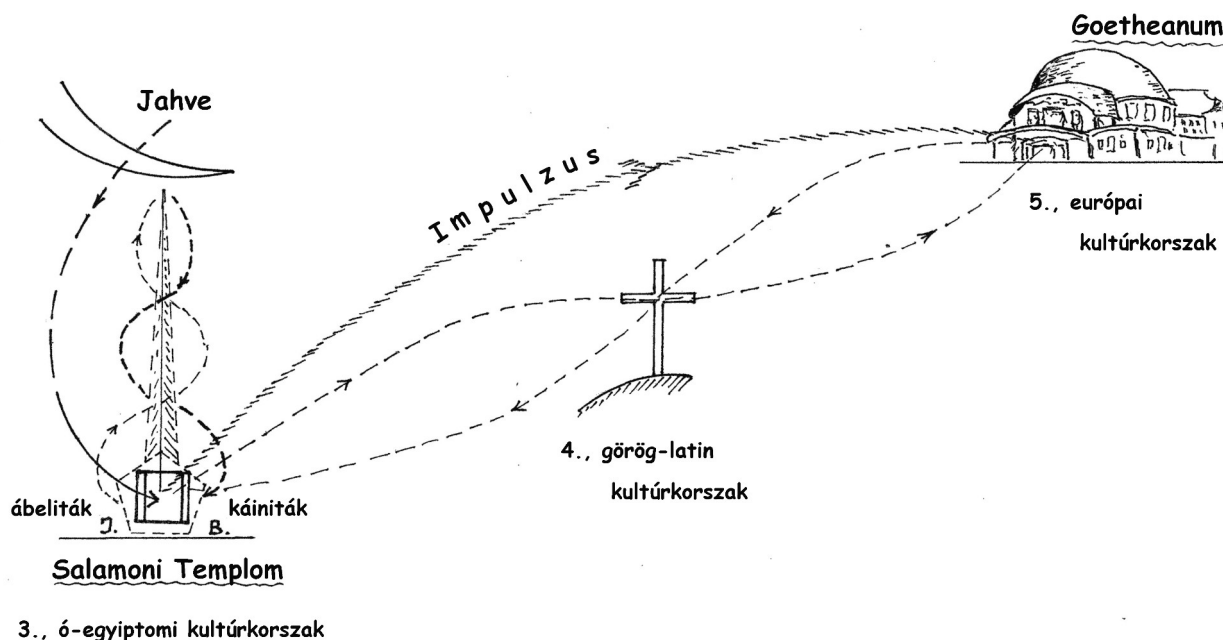
az időben mozgékony jelleget öltve, és a kultúrkorszakok metamorfózisának metszéspontjává válva. A Golgotai Misztérium magát az evolúciós vonalat lemniszkátává alakítja.

A Salamoni Templom indította el az első három kultúrkorszak metamorfózisát az utolsó háromba, a 4. korszak pedig csomóponttá vált. Az 5. kultúrkorszakban a Goetheanum a négy elmúlt korszaknak a két utolsóba való metamorfózisának metszéspontjává válik, amit a trilógia második részében a 16., 17., 18. rajzon mutattunk meg.

Az egész Goetheanum a metamorfózis princípiumának zseniális kifejezése, és elsősorban *időbeli*. Ideája a Salamoni Templomban lett kihordva. Rudolf Steiner 12 spruch-ot (meditációt) adott a zodiákusjelek szellemének átélésére; ezek közül az egyiknek, mégpedig a Baknak (a január, a Karácsony és a Keresztelő jele) a spruchja egészen zseniálisan fejezi ki a létesülés mély lényegét, feltárja az idő titkát, amelyből a Goetheanum született:

A jövő nyugodjon a múlton,
 A múlt érezze meg a jövőt a jelen erős léte számára.
 A belső élet-szembenállásban erősödjék a világlények őrsege,
 Virágozzék az élethatás ereje.
 A múlt hordja ki a jövőt! (GA40, a német eredetiből fordította: Gellért Ferenc)

Véleményünk szerint ez valójában egy mágikus formula, mellyel összhangban nemzette az Univerzum a Goetheanumot. Ezzel a formulával az ember rendelkezik a számára közvetlenül adottban (l. 9. és 9a ábra); ezért a Goetheanum rózsaszín (déli) ablakához ezek a szavak tartoznak: „A világ épít. Látom az Épületet. És az Épület emberré válik” („Die Welt baut. Ich schaue den Bau. Und der Bau wird Mensch”).

44. ábra

*

„A salamoni tisztánlátó bölcsesség számára – mondja Rudolf Steiner – feltárult a templom terve, melynek az emberiség fejlődését kellett formáival kifejeznie”. És ő építette fel „a mikrokozmosz templomát ... melyben *belsővé vált a külvilágban [a Makrokozmoszban] működő összes erő*” (GA265, S.363, 383). De mivel ez a templom az individualizálódó ember metodoszofijává vált, ezért a felváltására meg kellett, hogy jelenjen a Makrokozmosz temploma, melyet a mikrokozmosz erőiből emelnek. És a Goetheanum lett ez a templom. De ahhoz, hogy egy ilyen hatalmas metamorfózis lehetővé váljon, Maga az Isten kellett, hogy leereszkedjen a Földre az Isten Neve helyett, maga az Isteni Én, amely, már nem a templomban rejtőzve mondaná: „Én vagyok az ÉN VAGYOK”. Az Isten, a legmagasabb egységes Isten a Maga Fiú-Hiposztázisában az ember belső tulajdonává kell, hogy váljon. És Magának az Istennek az emberben való belsővé válásával a Föld *fejlődésében* a csúcса jelent meg. És akkor a fejlődésben fel kellett tárulkozniuk a mikrokozmoszt romboló erőknek. A fejlődés mintegy kívülre kezd fordulni, a mikrokozmosznak, a maga korlátozottságában lerombolódva, a makrokozmoszig kell tágulnia. „Az isteni-szellemi erőknek fokozatosan hátra kell lépniük az embertől, neki saját magának kell a makrokozmoszra hatnia. Ahelyett, hogy *elvesz*, el kell kezdenie *átadni*” (ibid).

Emiatt az időbeli fejlődésben egybeáradt a Salamoni Templom összeomlása és a Kereszténység felemelkedése, fejlődése. „A Salamoni Templom a világtartalom szimbolikus, térbeli alakja volt, a Kereszténység, mint időbeli jelenség, a világ új alakjává vált. ... A Kereszténységben a következőt fontos megérteni: a földi fejlődés a Golgotai Misztériumig tartott, utána jött a Golgotai Misztérium, és minden fejlődés az emberiség közegébe kiáradó Krisztuson keresztül ment ilyen vagy olyan módon tovább. – *A Kereszténységet csak az érti meg, aki az időben haladó képeken keresztül érti meg. ... Aki a világ megismerésének azt a lelkét keresi, amilyen az 2000 évvel ezelőtt volt, az azt a lelket az ószövetségi judaizmusban találja meg. Ebbe a lélekbe lett besüppesztve a Kereszténység magja; mindabba, ami térbelileg fejeződhetett ki, egy új magja lett helyezve annak, ami csak az időben vált kifejezhetővé. A lét után a létesülés lett*” (GA187, S.34-35, 1918. 12. 24.).

Így a Salamoni Templom lényé és a Kereszténység lényé ellentétessé vált, ami alaposan megbonyolította az emberiség útját.

*

A Kereszténység abban a *lélekben* született, amely az ősi zsidóságé volt, folytatja Rudolf Steiner. „A *szellemet* pedig a görögségben találta meg Kereszténység. ... Valójában az Evangéliumok, ahogyan azokat átörökítették a világnak lényegében a görög szellem haladt át. A gondolatok, melyekkel a világ a Kereszténységről tud gondolkodni, a görög szellemi bölcsességhez tartoznak”. A Kereszténység *testét* pedig a rómaiság adta – „abban az értelemben, ahogyan a test az emberiség szociális struktúrája”. De a Kereszténység lényege természetesen Magával Krisztus Jézussal érkezett.

És a szellem, lélek és test e hármasságától, melybe egykor megtestesült a Kereszténység, a világ előre haladó fejlődésében lemaradtak bizonyos *luciferi és ahrimáni jellegű árnyak*. „Vannak árnyak ... a görögségtől, árnyak a római császárságtól”. Ugyanígy van árny a Salamoni Templomtól is: „Az, ami a Salamoni Templom titka volt, szinte kivétel nélkül, kevés kivétellel, átment korunk minden szabadkőműves és más titkos társaságába. ... (ami) ezeken a titkos társaságokon keresztül folytatja életét, az az ősi judaizmus árnyéka, Jehova ezoterikus szolgálatának árnyéka, még azokban az esetekben is, amikor ezek a társaságok kizárják a zsidóságot” (GA187, S36-40, 1918. 12. 24.).

Ma a római birodalom árnyéka a római katolicizmus. „Ez az árnyék nem a Kereszténység, ez csak a régi római birodalom árnyéka” (ibid).

„A görög szellem árnyéka ... tekintet nélkül ennek a görögségnek minden esztétikai stb. jelentős tartalmára, tekintet nélkül a ősgörögség egész ránk gyakorolt hatására – ez a modern művelt világ világnézete, amely világ mindent arra használt fel, hogy az emberiség felett kitörjön ez a szörnyű katasztrófa [az 1. világháború] ... Minden csak a maga idején jogosult. ...

Az arisztotelizmus még mindig valami az ősi görög világból valót jeleníti meg, de az arisztotelizmus új öltözékben már materializmus. ... *A korunkon keresztül, mint az Angyalok trombitahangja jön a felhívás, hogy mindezt a valódi lényegükben lássuk meg, az árnyékon keresztül a fényre lássunk*” (ibid). De az árnyékok erősen és kitartóan mutatkoznak meg a mai hatalomgyakorlókon keresztül, akikről olyan sok szó volt a vizsgálatainkban. Ők maguk, mondja Rudolf Steiner, kevésbé vagy egyáltalán nem szenvednek a világot betöltő határtalan fájdalomtól. Erről minden egyszerű, szenvedő embernek feltétlenül tudnia kell, és ennek megfelelően kell cselekednie.

*

Az emberiség kultúrtörténeti életének ezekben az árnyakba való belesüppedését nem hagyták kihasználatlanul a luciferi és az ahrimáni szellemek, akik az egész Isten által elrendelt evolúciót a saját útjukra akarják terelni. Hogyan csinálják ezt?

Arisztotelész Organonja volt a már külső, földi kultúrába belépett ember individuális szellemének első hatalmas alkotása, ahol a fogalmi (és nem képi) gondolkodásnak kellett domináló képességgé válnia. Ez az Organon az emberi fejlődés fő elve számára gyökeres változás hajnala volt: az ember makrokozmosz általi létrehozását fel kellett, hogy váltsa a makrokozmosz mikrokozmosz általi létrehozásának feladatára. Le lett fektetve az 5. kultúrkorszak jövőbeli fejlődésének alapja, melyben az ember individuális lelkének legmagasabb tagját, a tudati lelket kell birtokolnia. Történelmileg az ilyen fejlődés folyamatának keletről nyugatra kellett volna haladnia, egész Európára szétterjedve. De Arisztotelésznek ez az impulzusa keletre lett fordítva, amit kezdetben elősegített az, hogy Közép- és Nyugat-Európa népei nagyon lassan léptek be a kultúrtörténeti folyamatba, mely keletről közeledett feléjük. Egy ember leleményesen úgy jellemezte Európának ezt az állapotát, hogy azt mondta, hogy a Római Birodalom bukása után az európaiak ezer évig nem jártak fürdőbe.

Arisztotelész impulzusának keletre fordulásában azonban döntő szerepet a jellege alapján világi, de Ahrimán által okkult módon beavatott gondisapuri kultúra játszott. Gondisapurban Arisztotelészt lefordították arab nyelvre, de nem görögörről, hanem perzsárról, ami már jelentős mértékben csökkentette, elhomályosította Organonjának értelmét. Gondisapur, mint a kultúra központja (akadémiája), mint impulzus a IV-VII. századokban a tudati lélek kultúráját fejleszti! Vagyis ezt ezer évvel a korszakának beköszönte előtt teszi, ami igaz jele az ahrimáni impulzus evolúciós hatásának, amely arra törekszik, hogy minél jobban siettesse az eseményeket, hogy ne adjon nekik lehetőséget helyesen, a számukra megfelelő, evolúciósan lehetővé váló időben kibontakozni. És ez a kultúra nemcsak eltorzította Arisztotelész Organonját, hanem egy bizonyos fajta *ős-organon* is vált, a Salomoni Templom ősz-organonjának antipódusává. Ennek következtében éppen ez a kultúra nemzette Francis Bacon „Új Organonját”. Ezért

nem véletlen, hogy annak írója, maga Bacon, ahogy Rudolf Steiner közli, annak a Harun al Rasidnak volt az újrainkarnálódása, aki Gondisapur kultúrájának ismert képviselői közül az egyik legkiemelkedőbb.

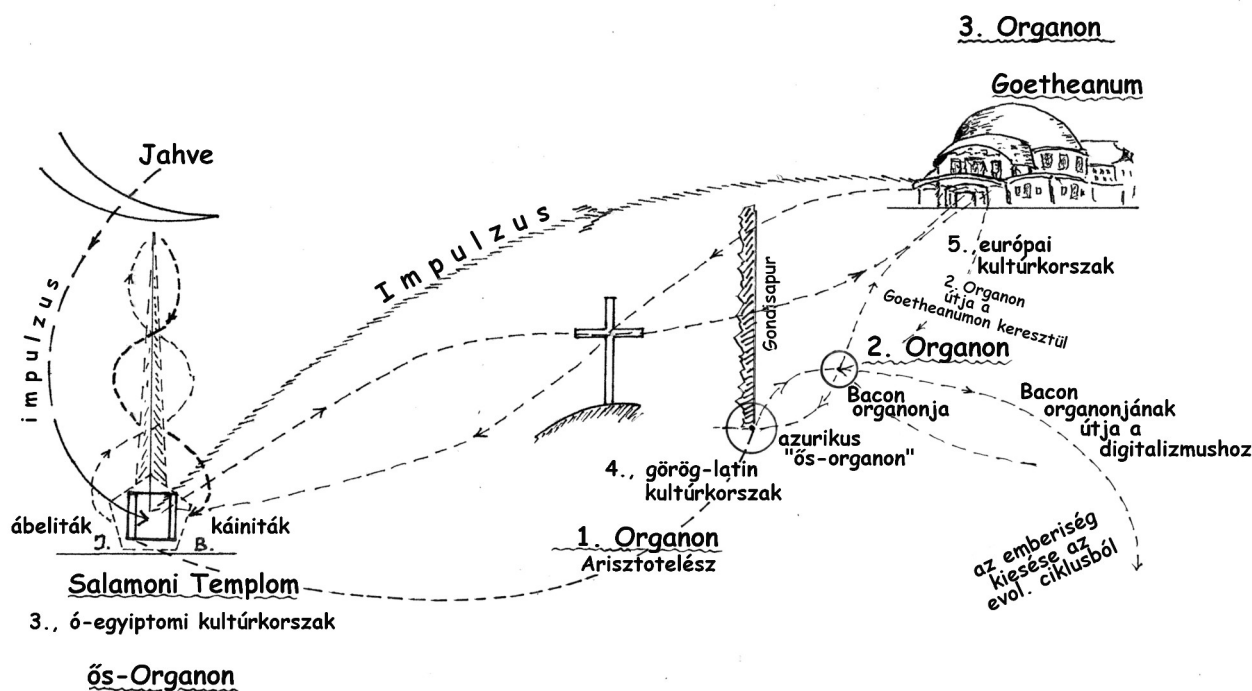
Így Gondisapur *akadály*á vált Arisztotelész Organonjának természetes, az európai fejlődés feladatainak megfelelő, nyugatra való mozgása útján. Ha ez nem történt volna, akkor az európai kultúra habár az értő, intellektuális, absztrakt gondolkodáshoz, a dialektikus logikához fordult volna, de mindez a kultúrát az élő gondolkodás kimunkálásához, a gondolkodás észlelő erejéhez vezette volna, és a *Közép-Európában született goetheanizmus* uralkodó pozíciót tudott volna elfoglalni egész Európa kultúrájában, és akkor az egész világtörténelem más, kevésbé tragikus és veszélyes úton haladt volna.

Habár az európaiaknak mindenképpen át kellett volna haladniuk a materializmus „völgyén”, de ebben a másik esetben csak az értő gondolkodás végső cizellálásához járult volna hozzá, ennek az értő gondolkodásnak köszönhetően rendelkezünk individuális alsóbb „énnel”, ami egyedüli kiindulópontja annak, hogy törekedni lehessen felemelkedni a magasabb Énhez. De más történt. Az „arisztotelészi Organont” a mórok hozták be Európába, csapást mérve ezzel Európára.

Kr. u. 1000-ben (a Salamoni Templom Kr. e. 1000-ben épült), mondja Rudolf Steiner, valami új dolog tudott jönni, de az nem tudta áttörni azoknak az erőknek az ellenállását, melyek a mórokkal érkeztek Európába. És Európa ahrimanizálódásának nagyon jelentős tüneteként mutat rá az építőművészetre, melyben a román stílusú építészet valóban keresztény kerek boltozatát kiszorította a csúcsov, melyben „legközvetlenebb módon látható a keresztényellenes impulzus... ez Ahrimán jele. Így hatott Ahrimán mint antikrisztus az építőművészetben... és nem hagyta a normannok [lényegében keresztény] művészetét fejlődni” (GA284, S.167-168, 1904. 03. 17.) – És ez a csúcsos córdobai mór ív van jelen az ortodox templomok „hagymakupolás” formájában!

Összességében a gondisapuri impulzus, melyet a mórok hoztak be, Európa kulturális és szellemi fejlődését Bacon Organonjának létrehozásához és univerzális hatásához vezette. Így luciferi-ahrimáni fejlődés került bele a kultúrkorszakok „fő” vonalába. És ez, már a mi korunkban, Bacon Organonjából egy következő, a *digitalizmus* „kultúrájának” már teljesen ahrimáni organonját építi fel a maga globális, de mindössze virtuális jellegével.

Ugyanakkor nem szabad csak negatívan viszonyulni mindehhez. A Közép-Európában született kultúrimpulzus, melynek legkiemelkedőbb képviselői a deutsch idealista filozófusok – Fichte, Hegel, Schelling – voltak, továbbá Goethe és a hozzá közelálló irodalmi irányzat, képes volt a baconi Organont egy meghatározott módon *asszimilálni* és a fejlődés javára fordítani, a metamorfózisról való tanítás szerves részévé tenni, mely viszont Rudolf Steiner antropozófiai Organonjának vált szegletkövévé.

45. ábra

*

Az európai kultúrában asszimilálódott baconi Organont az arisztotelészi után 2. organonnak lehet nevezni. Az Antropozófiával ilyen módon a 3. Organon érkezett a világra. A baconi Organon metamorfózisa Rudolf Steiner előfeltételmentes ismeretelméletében valósul meg, mely a logika maradandó jellegét a gondolkodás (tudat) észlelő erejének, ezt követően pedig a tudat magasabb fokainak létesülésévé, és az azt követő – tradíció szerint így mondjuk – természetismeretté alakítja, melyhez Goethe természetismerete szolgált előfeltételként, amely a materialista természet- és emberismeret szellemtudományosba alakítja, ahol az érzéki empirizmus kitágul az idea, mint valódi teremtő erő világlétesülésben való hatásának szemléléséig és az érzéki világ burka mögött rejtőző érzékfeletti hatás közvetlen észleléséig, ahol áthidalódik a szakadék hit és tudás között, és a megismerést morális-vallási és művészi elemek itatják át. A tudati lélek korának természettudománya így lett kivezetve a materializmus reménytelen zsákutcájából az igazi, érzéki-érzékfeletti evolúció széles útjára. A megismerésnek ezeket az alapigazságait meg kell érteni, át kell magunkat ezeknek adni, aktívan részt véve a modern és a következő korok új Templomának, a szellemi Goetheanumnak az építésében, amelynek az érzéki valóság világában a *harmadik* vetületét is meg kell kapnia.

Az első Goetheanumot, a Makrokozmoszt felépítő mikrokozmosz szellemi Templomának első vetületét felgyújtották. Ezt az ignaciánusok [Loyolai Szent Ignác követői] és az „árnyékfivérek” – Freud nyelvén kifejezve – „fenéki szapja” tette. Vizsgálataink különös erővel mutatják meg számunkra, mennyire irdatlan volt ez a bűntett. De ennek is megvan az ősforrása a Salamoni Templom építésében.

A feladatot, hogy azt felépítse, Salamon király-pap – „az ábeliták legkiemelkedőbb képviselője” – Jahvétól kapta. A 3. kultúrkorszakban „képviselőik csupán a papságban voltak”. Salamon pedig a papi

bölcsességet külső hatalomba fordította. „A királyság mint külső intézmény a papi uralomból ered” (GA93, 1905. 10. 23., S220).

Salamon azonban Sét utódja volt, nyugodt, világos, letisztult bölcsességgel rendelkezett, a technika, a művészet pedig, mely az aluról, emberi akarathól kidolgozott bölcsességből eredt, számára idegen volt. Azokkal nem rendelkezett. (l. GA93, 1904. 11. 04.). Ezért a Templom építésével Hiram Abifot bízta meg, ő volt az első, „aki a valódi emberi Ént saját tulajdonává tette” (GA265, S365-370), amit Salamonról nem lehet elmondani, akinek az Énje „csak az Angyalok »magasabb Énjének« tükröződése az atavisztikus. álomszerű-tisztánlátó tudatban” (ibid). Hiram még „a beavatottak képviselője Káin fiai közül a 4. és 5. alfajban (kultúrkorszakban)” (GA93, 1904. 11. 04.). És Rudolf Steiner még azt mondja róla, hogy művészetében olyan messzire jutott, „hogy eljutott magára a határra, amely mögött a magasabb világok *szemlélése* kezdődik; csak egy vékony fal maradt neki, hogy áttörje, amely a beavatástól elválasztotta őt” (GA265, S.367).

Hiram Abif nekifog az építkezésnek, mely érzéki-érzékfeletti jellegű volt, a magasabb, egyetemes lét érzéki, fizikai szintű vetületei szótták át. Ennek az építésnek a során áttörte azt a „vékony falat”, elérte a beavatást, és már mint beavatott fejezte be a Templom építését, örök időkre annak Nagymesterévé válva, a Templom pedig „titkos testvériségek Templomává vált ... És benne a legszentebb: a titkos testvériségek tartózkodási helye” (GA93, 1904. 11. 04.)

Abban az időben, amikor Krisztus Jézus a földön járt, Hiram Abif Jánosként, az Apokalipszis írójaként testesült meg. Rudolf Steiner elmondja, hogy ez a János volt a Lázár is, akit már az *új módon avatott be Maga Krisztus*. Később, a tudati lélek korának legelején Lázár-János ismét megtestesült, és ez Christian Rosenkreutz volt. Ő alapította meg a Rózsakeresztes Rendet. (Mellékesen megjegyezzük, hogy a világban később elszaporodó „rózsakeresztes páholyoknak” ehhez a Rendhez semmi közük; azokban az okkult témákkal csak viccelődnek, és okkultista-szerencsétlenek saját dicsvágyukat élik ki). E rend tagjai számára (később pedig az új korszak egész emberisége számára) Christian Rosenkreutz alaposan megújította a régi beavatási tudományt. És elkezdte impulzálni az akkori világi életet annak a közelgő Organonnak a princípiumaival, melyet Rudolf Steiner alkotott meg már a XX. században. Így *nevelkedett* jelenünk a múlt ölében! „Az, amit Christian Rosenkreutz a »Templomlegendája« segítségével a testvériségen keresztül a világba hozott, azt mint feladatot állították maguknak [az igazi] rózsakeresztesek: egyáltalán nem csak a vallásos jámborságot kell tanítani, hanem a tudományt is”, eközben megismerni nemcsak „a külvilágot, hanem a spirituális erőket is, és így két oldalról belépni a 6. (és természetesen az 5.) alfajba” (ibid, S.67), Így készült elő az Antropozófia megérkezése a világba.

*

A Salamoni Templom építése közben Hiram Abif és Salamon közé állt Sába királynője, Balkis. Ahogy Rudolf Steiner magyarázza, ő azt a csillagbölcsességet fejezi ki, amely korábban kapcsolatban állt a lélek atavisztikus erőivel, melyek Salamonban szimbolizálódnak (ezért ő Salamon „menyasszonya”). De már Salamon korától elkezdődött annak a kornak a hajnala, melyben a bölcsességnek a régi atavisztikus erőktől új erőkhöz kellett átmenniük, melyeket az Én dolgoz ki (l. GA265, S.365-370). Ezért Balkis igazi „vőlegényévé” Hiram Abif vált, akinél az Én az ő személyes tulajdonává vált.

Rudolf Steiner másutt ezt mondja: „Sába királynője – az ezotéria nyelvén *minden női alak* a lelket jelenti – az *emberiség Lelke*, amelynek választást kell tennie a nyugodt, letisztult, de a Földet nem meghódító jámborság és a Földet meghódító bölcsesség között – vagyis a szenvedélyek megtisztításán és a Földdel összekapcsolódott bölcsességen át. Ő a *valódi emberi lélek* képviselője, aki Hiram és Salamon között áll, és a 4. és 5. alfajban (kultúrkorszakban) Hirammal köti össze magát ...” (GA93, S.66.1904. 11. 04.). Ezért teljesen természetes, hogy Salamon és Hiram között sorsdöntő harc alakul Balkis-ért. Salamonban féltékenység ébred, Hiramot pedig emellett még a mesterlegények is elárulják, akik magukat már mestereknek hívják. Felháborodtak, hogy Hiram nem akarja őket erre a szintre emelni, és megölték.

És íme, ez az akkor Hiram és Salamon között kialakult harc Balkis-ért, ez az a harc, amely azóta is kibékíthetetlen ellenfelekké teszi az ábelitákat és káinitákat. Ez indította őket korunkban a Goetheanumnak, *kibékülésük szimbólumának* a felgyújtására! Elvakultságukban mindketten azt tartják, hogy a „világ lelke” csak egyikükhöz szabad, hogy tartozzon. És az emberiségnél nincsen keservesebb tévedés, mint ez. De hogyan is érthetik meg, hogy ez a lélek most és a továbbiakban csak a szintetikus típusú emberé lehet, aki önmagában egységbe vezeti a káini és ábeli princípiumot? 3 évezredre nyúlt ez a gyilkos harcuk, a papok és a páholyok harca (itt emlékeznünk kell az albigensekre, a katarokra és a templomosokra is), a napjainkban pedig olyan örületet ért el, hogy úgy tűnik, az egyikek és a másikkak is képesek inkább elpusztítani mind az emberiséget, de még a Földet is, mintsem hogy kompromisszumokat keressenek.

Ezek is és azok is „vabank”-ra mentek [= mindent kockáztatni. A francia „va banque”-ból. Zolnay Vilmos: A hamiskártyások nyelve]. és íme a kérdés: vannak-e a világban olyan erők, melyek képesek „kényszerzubbonyt” húzni a vezetőikre, hiszen azok létezésük értelmét abban látják, hogy sorban a második évszázadot is apokaliptikussá tegyék?

Pontosan azért érkezett a világba az Antropozófia, hogy mindezt elmagyarázza az embereknek.

*

Az Antropozófia a XIX. század legvégén érkezett, amikor befejeződött az 5000 évig tartó „sötét korszak”, a kali-juga, az emberiség materializmusba való elkerülhetetlen belesüppedése, melynek köszönhetően az egyes embernek a saját „magányában” meg kell szereznie az alacsonyabb „énjét” egészen a virtuozitás szintjéig, hogy aztán fel tudjon emelkedni a magasabb Énjéhez. Az alacsonyabb „énjének” úgymond az árnyékában kell elkezdenie megtapasztalni a magasabb Én lehetséges birtoklásától való lelkesedést.

A kali-juga után megérkezett a „világos korszak”; az pedig a kozmikus törvényeknek, ritmusoknak megfelelően 2500 évig tart. Beköszöntése egybeesett Michael Arkangyalnak a földi történelmi fejlődés úgymond irányítói szerepkörébe való lépésével. Ezzel kapcsolatban az összes földi viszony és maga a földi ember számára egy mély peresztrojkájának kell kezdődnie. Az egész evolúciós folyamatnak totális és végső felemelkedés jellegét kell öltenie.

Mindezzel kapcsolatban jött létre az új templom felépítésének szükségszerűsége, amely bekeretezi a földön a felnőtt emberi Ént. Ennek a templomnak természetesen minden szempontból a Salamoni Templom ellentétévé kell válnia, ahogy ellentétesek a fejlődésben a tézis és az antitézis. A felépítéséhez

új eszközre, építési tudományára, és új építőkre, új „mesterlegényekre” van szükség. Rudolf Steiner vált ennek az építkezésnek a Nagymesterévé, melynek első érzéki alakja az első Goetheanum. Már Rudolf Steiner halála után terve alapján felépítették a második Goetheanumot, és az még a mai napig is áll a földön, a jövőbeli szintézisét keresve a „mesterlegényeknél” a harmadik Goetheanum formájában. És ez egy *alapvető* hármasság.

Rudolf Steiner egy grandiózus tanítást fejlesztett az érzékfeletti világról, széleskörűen feltárta azt, ami a Salamoni Templomban mély ezoterikus titok volt. Az Antropozófiái Társaságba egyesítette azokat, akik hallgatni akartak rá, szociális szervezeti formát keresve az új „mesterlegények” számára, akik előtt az áll, hogy az új épülő Templom „állványzatára emelkedjenek”, amihez új eszközt kellett számukra adni.

Rudolf Steiner munkáját a kívül álló ábeliták és káiniták intenzív ellenségessége vette körül. A szellem új Erődjét minden oldalról ostromolni kezdték, és eközben akadály nélkül behatoltak a belsejébe is. De ez még nem volt baj. A baj abban állt, hogy Rudolf Steiner követői közül sokan nem tudtak ezzel harcolni. Egyesek számára a korábbiaknak megfelelően nem vált kötelező teljesítendő dogmává Krisztus parancsolata: „Legyetek szelídek, mint a galambok, és ravaszak, mint a kígyók”, mások maguk számára lehetségesnek tartották rögtön két székre ülni: a páholyban és az Antropozófiái Társaságban; ők nem értették, hogy még egy időfordulat történt. Az antropozófiái bölcsességet a páholyokban bevezetett szokások alapján, információs „csecsebecsékre”-re darabolták, és arra törekedtek (és törekszenek a mai napig), hogy egyszerűen játsszanak velük, okkult témákon spekulálva. Rudolf Steinernek természetesen valódi tanítványai is voltak egy meghatározott kontingensben, de hogy ez milyen volt, arról most nehéz képzetet alkotni.

Mindezek miatt az antropozófiái munka menetében nem oldódott meg a „mesterlegények” fő kérdése: nem sajátították el az „építő” munkához szükséges eszközt. A társaságban összegyűlt káiniták és ábeliták között nőtt a konfrontáció. Egy időben az a konfrontáció nemzedékek összeférhetetlenségének jellegét öltötte. Az ifjúság létrehozott egy speciális „Szabad antropozófiái társaságot” (mintha a meglévő AT nem lenne szabad!). Az Antropozófia számára ebből semmi előny sem származott. Ebben a szabadságot ahhoz hasonlóan értelmezték, mint ahogy ma a „zöld” mozgalomban értik. De az idősebb generáció a „baloldaliakhoz” való mai viszonyukhoz hasonlóan viszonyult hozzá: zavarodottan, féltéken. Így az Antropozófiái Társaságban már 100 évvel ezelőtt megjelentek annak az „ősfenoménjai”, ami most a kultúrát is és a civilizációt is eltemeti. És ez nem meglepő, ha számításba vesszük az *Antropozófia egész fenomenjának általános ősfenomén jellegét*.

Az Antropozófiának a világba való természetes belépése következtében keletkező összes „szembenállás” eredményeként – melyek önmagukban szintén természetesek voltak, és már csak amiatt is, hogy nem akartak velük dolgozni, és azért nem akartak, mert az emberek nem akartak változni – destruktív jelleget öltöttek – az Antropozófiái Társaságban egyre erősebben megjelent az ellenállás magával Rudolf Steinerrel szemben. Egyre gyakrabban kezdett a tagoktól elhangzani: az antropozófiát elfogadjuk, de dr. Steinert nem; menjen el. (És jelenleg minden így is lett: az Általános Antropozófiái Társaság vezetősége egész struktúrájában állandóan fenntartja a módot, hogy elszakítsa az Antropozófiát Rudolf Steinertől, és egyre több tag van, akik készségesen követik ezeket a „vezértételeket”).

A Társaság (a jelenlegi fogalmak szerinti) „baloldali” tagjainak kezdett úgy tűnni, hogy Rudolf Steiner túl „tekintélyelvű” (manapság egyenesen a „jobboldaliak” közé sorolnák). Az ignaciánusok pedig ezekhez a tiltakozásokhoz mint a „Steinerrel” való egyenes harc elkendőzött formájához fordultak.

Steiner szerintük „minden idők és minden nép” leghatalmasabb eretneke, aki a katolikus egyház római birodalmának magára a létezésére jelent veszélyt. Ugyanakkor a „baloldaliak” naivitásukban gyakran eszközül szolgáltak e harcban számukra.

Minderről beszélve a legkevésbé sem egyszerűsítjük le a dolgok helyzetét. Csak át kell gondolni az Antropozófia mérhetetlen *ezoterikus* mélységét, melynek köszönhetően abból, amivel a külső kultúra és civilizáció él, gyötrődik, semminek sincs joga elnyerni a triviális jellegét. Így például a fejlődés elkerülhetetlen, természetes motorja az egyik nemzedék tagadása a másik által, de lássuk csak, mivé alakult a mai „Greta-mozgalom”!

Így született újjá és érlelődött a Nagy Hiram Mester elárulása a mesterlegényei által. Hogy a „galambokat” a „kigyók bölcsességéhez” fordítsa, az egyszerű káinitáknak pedig elmagyarázza, milyen szörnyű tévedésben vannak, átadva magukat a külvilág életének, Rudolf Steiner elkezdte a *történelmi szimptomatológia metodoszofijának* kifejlesztését. amihez szükséges volt feltárni a társadalmi és politikai kulisszák titkait. Ez természetesen mértéktelen dühöt idézett elő ezeken a színpalak mögötti területeken, amely elkerülhetetlenül tükröződött az Antropozófiai Társaság két szék között „ülő” tagjain. A páholyok vezetésének rájuk gyakorolt nyomása növekedett, egyszerűen kezdték nekik „magyarázni”, hogy „Steiner” ezzel „elárulja” az okkult titkokat stb.

Az Antropozófiai Társaságban a krízis annyira hatalmassá vált, hogy Rudolf Steiner azzal az alternatívával szembesült, hogy bezárja a már létező Társaságot, és néhány hű, mindent megértő tanítványával szellemi, de lehet, hogy szociális módon is a föld alá megy, és az antropozófiai munkát ott folytatja, arra várva, hogy az Antropozófia világba lépése számára kedvezőbb idők köszöntenek be. Ugyanakkor jól tudta, hogy az emberiséget ezáltal a sors önkényére hagyják, hogy a michaeli peresztrojka egy határozatlan időre leáll, és a világba még szörnyűbb csapások jönnek, mint azokat, amelyeket a világháború okozott. Akkor 1948-ra az emberiség struktúrája nyilván valóban olyan utópia jellegűt öltött volna, melyről George Orwell írt abban az évben.

Rudolf Steiner megkérdezte a Hierarchiákat, Michael Arkangyalt, hogy mit tegyen, de azok hallgattak. A nagy beavatottak is megpróbáltatásoknak vannak kitéve. – Rudolf Steinernek a morális intuíciók világában magának kellett választ találnia a kérdésére. És azt a döntést hozta, hogy még egy, lényegében kockázatos kísérletet tesz, hogy a beteg civilizációnak még egy impulzust adjon a szellemi megújuláshoz, s ehhez különös módon kellett felszólítani a „mesterlegényeket”, hogy megértsék közvetlen feladataikat, meg kellett szakítani az értelmük alvását, amely, mint ismert, „szörnyeket szül”. Rudolf Steiner 1923/24 karácsonyára jelölte ki annak az eseménynek a levezetését, mely a „Karácsonyi gyűlés” elnevezést kapta. Akkor volt a Goethanum leégésének első évfordulója.

Rudolf Steiner ezt a Gyűlést, az ősi Hiramhoz hasonlóan, három kalapácsütéssel kezdte. Ezzel az ezoterikus munka ősi hagyományai iránti tiszteletét akarta kinyilvánítani, továbbá a Gyűlés résztvevőit egy magasabb éberségre hívni. Eközben joga volt reménykedni, hogy a résztvevők megértik, amennyire ő ezt elmagyarázta, hogy a kalapács szimbólumának az ő kezeiben más a jelentősége, mint Hiramnál. Hiram kalapácsa a Tao jelét formázta. Azt „keletről nyugat felé haladó horizontvonal”, és a rá merőleges vonal alkotja (GA265, S.385-386). Az új Nagymester kezében a horizont vonala, az idő végbement fordulatával kapcsolatban nyugatról keletre fordul. A világ összes ezoterikusa számára a „Fény keletről” megváltozott a „Fény nyugatról” princípiumra. – Ex *oxidente* lux. Ezt a fényt kellett a világba hozni – az Antropozófiai Társaságon keresztül – az antropozófiai Szellemtudománynak és Michael Arkangyal Új

Misztériumainak, melyet Rudolf Steiner külső, szociális síkon szándékozott megalapítani (de ezoterikus jellegük teljes megőrzésével), hogy az emberiség általi további „építkezés” a világban jó jelleget hordozzon, és a földi fejlődés el tudja érni a céljait.

A régi kalapáccsal a mikrokozmosz Temploma (ahogyan már elmondtuk) a Makrokozmosz erőiből lett felépítve, az új Templom építése során mindennek fordítva kellene lennie. Rudolf Steiner az ehhez szükséges munkások előkészítésére könyvel tucatjait írta, évtizedek alatt előadások ezreit tartotta, felépítette velük együtt az 1. Goetheanumot, az ezoterikus iskola új típusát hozta létre, lefektette az új orvostudomány, az új művészet, az új technológia alapjait, melyek megfelelnek a feladatoknak és a metodoszófia, a jelen és a jövő korszakok Új Organonja lehetőségeinek. – Valójában Rudolf Steinernek komoly alapja volt abban reménykedni, hogy a Gyűlésen megértik őt, és akkor valóban megkezdődik a „mesterlegények” alkotó munkája, elkezdnek mesterekké válni. Akkor nem ismétlődik meg Hiram Abif tragédiája, újra alakul (átalakul) az Antropozófiái Társaság, amely az antropozófusok Közösségévé válik, akik mély, élő, forró érdeklődéssel állnak az Antropozófia metodoszófiájának elsajátításához, amely arra hivatott, hogy az alapjáig megváltoztassa a világot mind a jelen, mind a jövő feladatainak szellemében; megteremtődik az összes feltétel Ábel és Káin – az egységes embertípus két altípusa – utódainak testvéri szövetségéhez, akik önzetlenséget fejlesztve magukban, szeretettel fognak együtt dolgozni az élet összes szférájának átalakításán és átszellemiesítésén, megteremtve az alapokat a jövőbeni felemelkedéshez, az „építés” képességéhez nemcsak a szervetlenben, hanem az élőben is, arra, hogy egykor a fejlődést az elektromosság áramlataiban és a mindenki mindenki elleni háborúban tönkremenő és elpusztuló gyökérfajunkból át lehessen vezetni az új, hatodik gyökérfajba.

A rituális Tau-kalapács három ütésével, melyet a világ hatalmas új építkezésének Nagymestere hajtott végre, mely építkezésnek Michael Arkangyal korszakának eljövételével kellett elkezdődnie, meghirdették az Új Organon létrejöttét, melyet joggal lehet a *Szent Grál Organonjának* nevezni, hiszen „ez a Tau-jel egy egészen új hatalmat (Macht) szimbolizál, amely a szabadságon alapul, és a természet egészen új erejének fejlődésében áll”, ez olyan erő, melyek „költői kifejezését a Szent Grál alakjában kapta” (GA93, S-285-286).

A Tau jelében olyan mozgatóerő fejeződik ki, amely az önzetlen szeretetnek köszönhetően hozható mozgásba. És ezzel az erővel lehet majd gépeket mozgásba hozni (l. S.285-286). Rudolf Steiner jól értette, hogy eljött a technicizmus kora, de nem a materialista, hanem az okkult technicizmusé, és hogy ebben a korban az embernek egy új Templomot kell felépítenie, egy új világot, melyben az anyagtól a szellemhez való áttérés fog dominálni. Ezért a jövőben a mechanikus és a morális át fogják egymást hatni. És ez az, ami a mechanizmusok mozgatóerejévé válik. Ez a „jövő ideája, a fő erő, amelyet majd bevésnek a kultúrába. Nem egyszerűen a víz és a gőz, hanem a spirituális erő, a spirituális morál hozza működésbe a gépeket” (S.286)

Az ősi „Királyi művészetnek” ezért új formát kell kapnia. Ez a művészet egész eddig a „kultúránk lelke” volt (S.287-288), és *nem élő*t épített, mivel jellege alapján *férfi*-művészet volt; most pedig fokozatosan át kell térnie az *élő* építéséhez, amihez le kell küzdeni a férfi és női közötti ellentétet (ibid, S.286), *kezdve a férfi és női bölcsesség ellentétével*.

Hiram Abif idejétől kezdve a káiniták rendelkeztek a Királyi művészettel, és ez joggal marad így marad manapság is, ugyanakkor ebből az következik, hogy rajtuk van a felelősség az egész irányért, mely mentén a tudományos-technikai fejlődés mozog. És Rudolf Steiner még 1904-ben előre figyelmeztetett:

„A dolgok vagy kaotikusan haladnak tovább, ahogyan a mai napig halad az ipar és a technika, és akkor ez oda vezet, hogy az, aki ezekkel a dolgokkal rendelkezik, hatalmas csapást tud okozni, vagy ezt a *szabadkőművesség morális formáiba* öntik”, ami éppen a valódi célja (S.114.). [A GA93 német kiadása tartalmazza ezt a kiegészítést: Ez utóbbi mondat Marie Steiner-von Sivers jegyzeteiben így hangzik: „Ezek a dolgok vagy kaotikusan mennek tovább, ahogy az ipar és a technika eddig tette, vagy harmonikusan, ahogyan ez a szabadkőművesség célja, akkor a legmagasabb fejlődés következik be.”]

Ma látjuk, hogy a tudományos-technikai fejlődés helytelen, csak az ahrimáni úton haladt, és a technicizmus káoszba hullott. Rudolf Steiner rámutatott a vezetékek nélküli távíró felfedezésére, és azt mondta, hogy ezzel egy hatalmas és *veszélyes* fejlődés kezdete lett lefektetve; ma ez már oda vezetett, amit digitalizmusnak nevezünk. De a tudományos technikai fejlődésnek nem szabad kikerülnie az emberi értelem és moralitás kontrollja alól, ehhez pedig már a XXI. század eljövetele előtt szükségessé vált olyan technikát kifejleszteni, amely egészen más, nemcsak materialista, hanem spirituális elveken alapul, amihez a világba, igaz, nem a bolsevizmust, hanem a szociális hármastagozódást kellett volna bevezetni. Az Antropozófia világba lépésével lehetővé vált a technicizmus ezoterikus oldalának megismerése. Ez annyira átfogó, hogy megértéséhez az Antropozófia egész tartalmára szükség van. Rudolf Steiner éppen ezt az alapot hozta létre. Az ő előfeltételmentes ismeretelmélete magába öleli a fizika atomisztikus tanítását is, mivel „az emberi gondolatok ugyanaz, mint az elektromosság, ha egyszer belülről, másszor kívülről tekintünk rá.

Ha valaki tudja, hogy mi az elektromosság, az tudja azt is, hogy abban valami olyan él, ami fagyott állapotban atomot képez. Itt az emberi gondolatoktól az atomhoz vezető híddal rendelkezünk. ... (ezek) kicsi kondenzált monádok – kondenzált elektromosság. Abban a pillanatban, amikor az emberek megismerik ezeket az elemi igazságokat a gondolatokról, az elektromosságról és az atomról, abban a pillanatban valami olyat ismernek meg, ami a *legfontosabbá* válik a jövő, az egész 6. [szláv-germán] kultúrkorszak számára. Atomokkal fognak építeni a gondolat erejének segítségével” (S.113).

Ilyen sok dolog volt a Karácsonyi Gyűlésnek egyedül a nyitó rituáléjában. Egyáltalán valaki megértette a résztvevők közül? Erre a kérdésre nem tudunk válaszolni, de a Karácsonyi Gyűlést követő események megmutatták, hogy az akkori kor antropozófusai között nem voltak olyanok, akik ilyen értéssel rendelkezvén képesek lettek volna *hatni* az események akkori menetére, és helyes irányt tudtak volna annak adni.

*

A Karácsonyi Gyűlés résztvevőinek fel kellett mutatniuk, hogy legalább valamilyen mértékben rendelkeznek a szemlélődő ítélőerővel, hogy legalább valamilyen mértékben képesek közeledni a morális intuíciók világához. De ez nem történt meg. Még a Karácsonyi Gyűlés jegyzőkönyveiben is jól látható, miként mutatkozott ez meg. Ha azokat olvasva, egy szóval akarnánk őket jellemezni, a szó ez lenne: *trivialitás*. A Gyűlés résztvevői a beszélgetést néha tőle idegen témára akarják terelni. Rudolf Steiner így fordul hozzájuk: „Természetesen szükséges, ha a Gyűlésnek folytatódnia kell, hogy a barátok közegeben elhangozzék az, amit a barátok vagy delegáltak, akik idejöttek, a szívükben hordoznak. Ebben a pillanatban, amikor egészen mindent átölelő, általános viták zajlanak, azt kérem, hogy arról folyjon a beszéd, ami az ember szívében van az Antropozófia Társasággal kapcsolatban, melyet itt meg kell alapítani” (GA260, S.175) – de mintha nem hallanák őt! Bizonyos mértékig a „két szék között ülők”

meghatározott részének Rudolf Steiner tevékenységével való szembenállása is megjelent ott. (Törekedtünk ezt megmutatni a „Karácsonyi Gyűlés az idő megváltozott feltételeiben” c. könyvünkben; l. <https://anthroposophie-methodologie.org/>)

*

Mindezek ellenére, amikor a Karácsonyi Gyűlés véget ért, Rudolf Steiner azt mondta, hogy a Hierarchiák kinyilatkoztatásai, melyeket megtapasztalt, még széleskörűbbé, még erőteljesebbé váltak. Michael Arkangyal Rudolf Steineren keresztül az emberiségnek adományozta az Ezoterikus Iskolát, melynek az új, michaeli beavatás központjává kell válnia. Mindez azt mutatja, hogy Rudolf Steiner tettét a magasabb világ elfogadta. A továbbiak a Gyűlés résztvevőinek, a létrehozott Általános Antropozófiai Társaság valamennyi tagjára hárultak. Időt kaptak, melynek során meg kellett volna érlelődniük a Karácsonyi Gyűlés megértéséhez, és antropozófus módon elkezdni dolgozni, ahogy ezt már kifejeztük, az új Templom építési feladatainak a szellemében. De a triviális számukra legyőzhetetlenné vált. Marie Steiner mondta, a Gyűlés tagjaira gondolva, hogy „sok [volt] az elhívott, de kevés a kiválasztott”. Nem értette annak értelmét Ita Wegman sem. Ő gyógyította Rudolf Steinert, amikor súlyosan megbetegedett, és meg volt róla győződve, hogy az oppozíció és a meg nem értés volt halálának az oka. A Karma megkövetelte a sikertelenség ellensúlyozását, és Rudolf Steinert elhívták a fizikai síkról.

*

Rudolf Steiner távozása után növekvő erővel nyilvánult meg azoknak az egyoldalúsága, akik egyszerre két székre akartak ülni. Itt a fontos az, hogy ők követték Rudolf Steinert, mivel az ő nagymesteri pozícióját, úgy tűnik, senki sem kérdőjelezte meg. Ezt még a páholyokban is elismerték, habár azt állították, hogy „letévedt” az útról. Amikor pedig ő már nem volt, akkor a Társaság élén még ugyan Rudolf Steiner által kinevezett, de az „árnytestvérek” szemében „profán” emberek voltak; a páholyok előírásai szerint nekik engedelmeskedni még *tiltva* is volt. Bármilyen módon is le kellett őket cserélni, a Társaság egész „profán” irányító struktúráját. Az egész Általános Antropozófiai Társaságot, de ami a legfontosabb: Rudolf Steiner örökségét, a gigantikus archívumát, a művei kiadási jogát stb. a saját kezükbe kellett venniük. Ezen dolgoztak évtizedeken át, gyakran csupán megvárva, amíg kihalnak Rudolf Steiner becsületes követői, de először a Társaságban kezdték szítani a gyilkos háborút. A két tábornak az Antropozófiai Társaságon belül akkor kialakult szembenállása nagyon emlékeztetett a „baloldaliak” és „jobboldaliak” modern szembenállására, sőt, véleményünk szerint ez utóbbinak az ősfenomenja volt. Mindez a Társaság és az összes antropozófiai munka megállíthatatlan, a mai napig is tartó stagnálásához vezetett.

*

Amikor a Rudolf Steiner irányában megnyilvánult érthetlenségről beszélünk, az összes antropozófusra gondolunk, beleértve azokat is, akik jelentős alkotó nyomot hagytak az antropozófiai Mozgalom történetében. De ez nem jelenti, hogy azt javasoljuk, hogy felejtsük el a rájuk való jó emlékezetet, és hogy kritikusan viselkedjünk irányukban. A kritika egyáltalán nem tartozik a feladataink közé. A kutatásaink, ha „kritikusak” is, mégis inkább a kanti „Tiszta ész *kritikája*” értelmében. De Kantnak tiszta fogalmakkal volt dolga, nekünk pedig: társadalmi, politikai tényekkel, konkrét

személyiségekkel. Minden vizsgálódásunk fő tárgya az *értelem* és annak *metamorfózisai*. Ezért is döntöttünk a biográfia megírásának tapasztalatára, mint az új ismeretelmélet egyfajta perszonifikációjára. Ami pedig a Társaság korábbi tagjainak a kritikáját illeti, úgy ennek a kritikának a száját már az a pusztá gondolat bezárja, hogy a mostani földön élő antropozófusok közül egy sem mondhatja, hogy azok közé a nehéz feltételek közé kerülve képes lett volna-e helyesen viselkedni.

Csak azért fordulunk annak a krízisnek a vizsgálatához, melyben ma a világon az Antropozófia összes dolga található, merthogy ennek a krízisnek végül mégiscsak véget kell érnie. Meg kell kezdeni elhárítani, ehhez pedig ismerni kell a forrásait, okait, jellegét, és ezek ismeretében el kell vetni minden hamis „korrektséget”, minden tabut, melyeket erre a témára az Antropozófia nem-barátai helyeztek.

És azt gondoljuk, hogy ahhoz, hogy megtisztítsuk az Antropozófia útját a jövőbe haladásához, még egyszer az alapjáig át kell szervezni a meglévő Általános Antropozófiai Társaságot, hogy benne teremtő módon, valóban szabadon dolgozhassanak együtt úgy az „égi bölcsesség” hívei, mint a kultúra világának aktív építői. Ilyen helyzetet semmilyen előírással sem lehet létrehozni. Meg kell változtatni az *antropozófiai munka jellegét*, a hangsúlyokat helyesen kell benne elrendezni. Csak a nagy személyes érdekelttség, a dolog iránti szeretet képes az embert jobbra változtatni. És ilyen dologgá kell hogy váljon az antropozófiai Organon elsajátításáért való munka.

Rudolf Steiner műveinek egyszerű olvasása, ismerkedés velük, még ha évtizedekig is tart, az Antropozófiába való belépésnek csak szükséges, de előzetes stádiuma. Ebben a stádiumban a Makrokozmosz építi a mikrokozmoszt. De ennek nem szabad örökké tartania, habár sokaknak éppen így a kényelmes. Az Antropozófia csak azok segítségével tudja megoldani a valódi feladatait, akik a „mesterlegény” fokozatról képesek „mester” fokozatra emelkedni, hogy képessé váljon a saját mikrokozmosz erőivel építeni a Makrokozmoszt.

Ilyen munkára senkit sem lehet kényszeríteni. Csak ennek a hatalmas, világtörténelmi, sőt egyetemes-evolúciós szerepnek a megértése tudja felmelegíteni a szívet, elültetni a lelkekben a hatalmas reményt az Atyai Világalappal való jövőbeli újraegyesülésre. Akkor a dolgozók között majd ismét a szeretet, a kölcsönös segítség fog uralkodni, lelkesedés ragadja meg őket, az elégedettségüknek nem lesz vége, és ez lehetővé teszi számukra, hogy a Fehér Páholy Mestereihez hasonlóan egymás között eljussanak a „bölcsességhez és lelki harmóniához”.

Azok pedig, akik nem értik, hogy két szék közé nem lehet ülni, és az összes ignaciánusnak, aki magát antropozófusnak adja ki, el kell mennie az útról, „melyen a többiek mennek, akik élni akarnak” (Gabriela Mistral). Ugyanakkor ezt önként nem fogják megtenni. Az ő jelenlétük bizonyos mértékben hasznos is az antropozófusoknak: lehetővé teszik a gyakorlati készségeink kidolgozását az antropozófiai Organon elsajátításában. Elegendő szellemi erőpotenciál létrehozására van szükségünk, mely lehetővé teszi, hogy ellenálljunk nekik. A köreinkben való provokációiknak – legyen az az „Emberiség reprezentánsa” fából készült szoborcsoport porától való „le mosakodás”, akár az, hogy az alkotójának társszerzőt tulajdonítanak (könnyű elképzelni, mekkora lennie Edith Marion felháborodása, ha ezt valaki az életében próbálta volna megtenni), akár az, hogy a biográfiai anyag felhasználásával „azsúros”, kígyó módjára harapdált árnyat vetnek a múlt összes megbecsült antropozófusára, akár Rudolf Steiner műveinek mormon kiadása mormon magyarázatokkal – nem lesz vége. Ezeket *le kell lepleznünk* – nyilvánosan, alaposan, metodoszófiai módon. Néha ilyen leplezéshez fordulnak az ignaciánusok a páholyokkal, a

káinitákkal való ezeréves harcukban, de tragikus tévedés lenne ezekben az esetekben azt gondolni, hogy az ignaciánusok az Antropozófia barátjaivá válnak. Azok örökre az Antropozófia ellenségei.

Megvádolhatnak bennünket azzal, hogy túlságosa leegyszerűsítettük az Antropozófiai Társaság történelmében előforduló tragikus események leírását. Nem fogunk ezzel vitára kelni, csak azt mondjuk, hogy célunk a *lényegük* megmutatása volt. Ezt a bemutatót ki lehetne göngyölni egy hatalmas pannóba, mely nem férne el két vastag kötetben sem, de meggyőződésünk, hogy annak a kutatásnak a végeredménye ugyanaz lenne, mint ennek, de természetesen akkor sokkal meggyőzőbbnek látszana.

Nos, az epilógusunkat azzal a reménnyel fejezzük be, hogy eljön majd az idő, amikor mi mindannyian, káiniták és ábeliták és azok, akik magukban ezek kettősségét már egységbe, testvéri szeretetbe vezették – kimeríthetetlen lelkesedéssel feltöltődve annak egyre szélesedő megértésétől, hogy milyen hatalmas, hallatlan fordulatot idéz elő az örök sorsunkban az Antropozófia – barátilag kézen fogva megyünk a hatodik, szláv-germán kultúrkorszak Napja felé, amely már a mi korunkban felkel, melyben a 3. Organon, a Szent Grál Organonja új minőségekre tesz szert.

„Az összhang, az objektív összhang az érzékelésekben és érzésekben, az emberiségre valóban kiárasztott objektív élet a szeretetben – ez a feltétele az élő birtoklásának” (GA93, S.278).

„**Das menschliches, Allzumenschliches**“ (Nitzsche) (emberi, túlságosan is emberi):

Az élete kilencedik évtizedébe lépő embernek objektív joga van végrendeletre gondolni. És ezt az epilógust végrendeletként kívánjuk azon antropozófusok következő nemzedékeire hagyni, akik ebbe a világba jönnek és jönni fognak.

Rudolf Steiner téli napfordulós (karácsonyi) meditációja

Nézd a Napot
Az éjféli órában.
Kövekkel építkezz
Az élettelen alapokon.

Így találd meg mélyre szállva
És a halál éjjelén
A teremtés új kezdetét,
A reggel üde hatalmát.

Engedd megnyilatkozni a magasságokat,
Az istenek örök szavát,
A mélységek kell őrizzék
A békés rejteket.

Sötétben élve
Teremts egy Napot.
Anyagban szöve
Ismerd meg a szellemi boldogságot. (GA40, a német eredetiből fordította: Gellért Ferenc)